

Inny nie znaczy gorszy, inny nie znaczy wróg

Materiał zawiera ilustrację przedstawiającą pięć postaci, z których jedna jest w innym kolorze oraz cele sformułowane w języku ucznia związane z komunikacją i rozwiązywaniem konfliktów, podziałami w grupie, tolerancją, akceptacją, wykluczeniem społecznym.

Materiał tekstowy przedstawiający możliwości podróżowania, kontaktowania się z innymi ludźmi i poznawania innych kultur dzięki postępowi technologicznemu. Do tekstu dołączone jest ćwiczenie na temat podziałów na „innych” i „obcych”. Uzupełnieniem ćwiczenia jest grafika inny/obcy, którą można wykorzystać do zapisywania wniosków oraz schemat przedstawiający przyczyny podziałów wewnątrzgrupowych.

Materiał zawiera wyjaśnienie pojęcia społeczeństwo wielokulturowe. Zamieszczono w nim także krótki cytat na temat Innego. W materiale znajduje się także ćwiczenie dotyczące zasad i postaw związanych z funkcjonowaniem grup i społeczeństwa wielokulturowego oraz schemat dotyczący przyczyn podziałów wewnątrzgrupowych. Materiał do wykorzystania także na lekcjach j. polskiego i historii.

Materiał zawiera definicje wykluczenia społecznego, patologii społecznej i integracji społecznej.

Podsumowanie materiału dotyczącego człowieka jako istoty społecznej, która funkcjonując w grupie powinna przewycięzać uprzedzenia wobec innych ludzi.

Bibliografia:

- Źródło: ORGANIZACJA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH DO SPRAW OŚWIATY, NAUKI I KULTURY Konferencja Generalna UNESCO, *Deklaracja zasad tolerancji*, 1995.
-
- Źródło: Ryszard Kapuściński, *Ten Inny*, Kraków 2006.

Inny nie znaczy gorszy

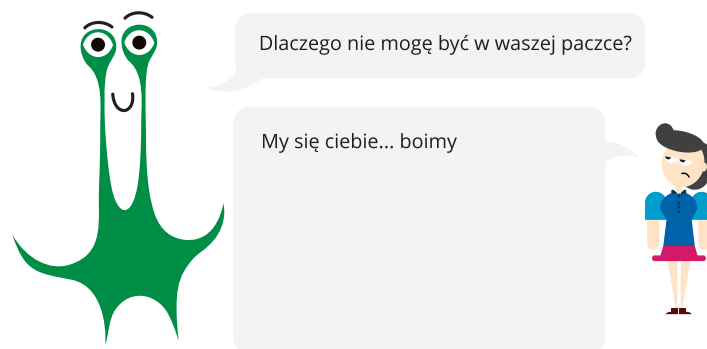
Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 1

Wykonaj zadanie, pracując w kilkuosobowych grupach.

- Zastanów się, dlaczego mamy trudności w zaakceptowaniu osób, które się od nas różnią.

Zapiszcie wnioski i przedstawcie pozostałej części klasy.

Grafika – kosmita i dziewczynka

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., *grafika- kosmita-dziewczynka*, licencja: CC BY 3.0.

Inny nie znaczy gorszy, inny nie znaczy wróg

Inny nie znaczy gorszy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Co potrafię?

- stosować zasady konstruktywnej komunikacji,
- wskazać różne sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie,

- dostrzegać konieczność przeciwstawiania się niewłaściwym zachowaniom grupy.

Nauczysz się

- wyjaśniać, jak tworzą się podziały w grupie i społeczeństwie,
- wskazywać cechy postawy tolerancyjnej,
- poznawać społeczne skutki odrzucenia i wykluczenia osób i grup społecznych,
- uzasadniać konieczność działań mających na celu akceptację inności i wzajemnej współpracy.

Warunki współżycia społecznego w społeczeństwach wielokulturowych

Współczesny świat charakteryzuje **bardzo duża dynamika zmian**. Możecie zauważyć, jak szybko zmienia się technologia i powstają kolejne narzędzia przekształcające nasze życie. **Komunikujemy się zdalnie** znacznie częściej niż ludzie żyjący jeszcze 20 lat temu. **Przemieszczamy się** i odwiedzamy odległe miejsca na Ziemi, podczas gdy jeszcze nasi dziadkowie, jako dzieci i ludzie młodzi, rzadko przekraczali granice państwa. Odwiedzamy różne kraje, **poznajemy inne kultury**. Nic nie stoi na przeszkodzie, by współczesny człowiek przyjaźnił się z kimś, kto mówi innym językiem, ma inny kolor skóry czy wyznaje odmienną religię. Jeżeli do jakiegoś zakamarka świata nie możemy dotrzeć osobiście, przynosi nas tam telewizja i internet. Pamiętajcie, że człowiek żyje we wspólnotach. Organizacja współczesnego świata sprawia, że ilość i różnorodność wspólnot, w których żyjemy, jest bardzo duża. W tak złożonym świecie, poszanowanie przez ludzi wzajemnych potrzeb i praw wymaga sporo wysiłku.

Polecenie 2

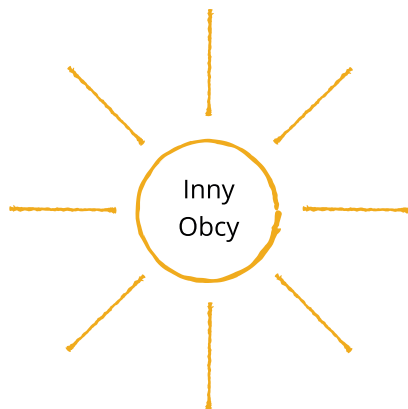
Wykonaj zadanie z wykorzystaniem zamieszczonej grafiki.

Zastanów się:

- Jak często słyszysz, że ludzie odmawiają innym tych samych praw co sobie i walczą z powodu dzielących ich różnic?
- Co powoduje, że grupa ludzi postrzega drugą grupę jako INNYCH lub OBCYCH?

Zapisz wnioski i przedstawcie pozostałej części klasy.

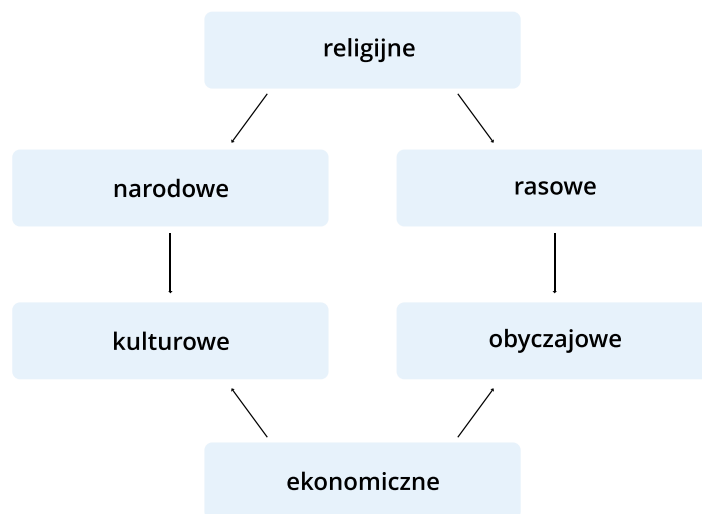
Porównajcie wyniki Waszej pracy.

Inny obcy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Przyczyny podziałów wewnątrzgrupowych

Przyczyny podziałów wewnątrzgrupowych

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., *podziały wewnątrzgrupowe*, licencja: CC BY 3.0.

Społeczeństwo wielokulturowe

Ważną linię podziału między członkami współczesnych społeczeństw wyznaczają różnice kulturowe czy religijne. Jeśli w obrębie państwa żyją ludzie o zróżnicowanych korzeniach etnicznych, wyznający różne religie czy kierujący się w życiu wyraźnie odmiennymi wartościami, to mamy do czynienia ze **społeczeństwem wielokulturowym**.

☞ Ryszard Kapuściński

Ten Inny

Przecież nie tylko on jest dla mnie Inny, również ja jestem dla niego Inny.

Źródło: Ryszard Kapuściński, *Ten Inny*, Kraków 2006.

Ćwiczenie 1

- Wymień zasady i postawy, których przestrzeganie ma istotny wpływ na prawidłowe funkcjonowanie małych grup społecznych.
- Wyjaśnij, które z tych zasad i postaw są konieczne do funkcjonowania społeczeństwa wielokulturowego.
- Wskaż zasady i postawy, które są bardzo cenne w społeczeństwach wielokulturowych, a nie są konieczne do harmonijnego funkcjonowania małej grupy społecznej.

Porównaj wyniki twojej pracy z czynnikami przedstawionymi na schemacie.

Przyczyny podziałów wewnątrzgrupowych

Szacunek dla innych kultur, innych religii, innego systemu wartości	Akceptacja i współpraca
Poznanie i zrozumienie	Czerpanie pozytywnych wzorców i wartości z innych kultur
Odpowiedzialność za funkcjonowanie społeczeństw wielokulturowych	Tworzenie przyjaznych grup społecznych, które potrafią wspólnie budować

ILUSTRACJA: schemat

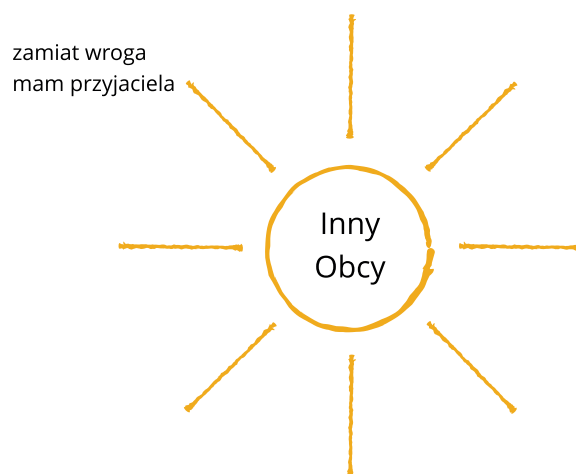
Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 2

Wykonaj zadanie z wykorzystaniem zamieszczonej grafiki.

- Wyjaśnij, jakie są pozytywne skutki podejmowania działań, które służą zrozumieniu i akceptacji innych ludzi.
- Zapisz wnioski i przedstaw pozostałej części klasy.

Co zyskasz gdy mnie zaakceptujesz

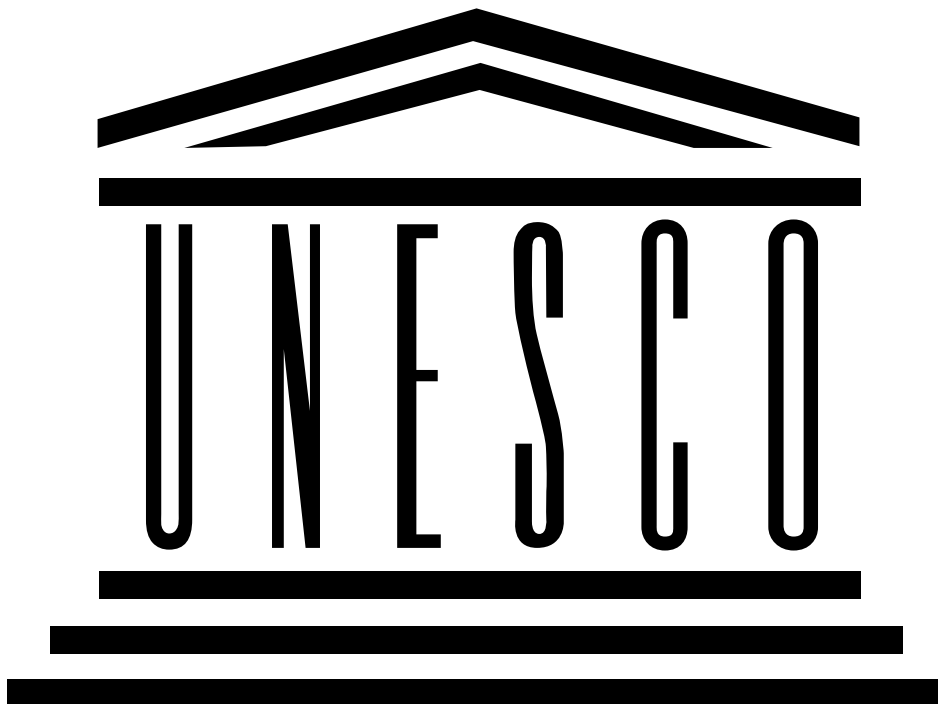
Inny obcy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 3

Wyjaśnij, czy dostrzegasz jakieś możliwe negatywne skutki działań służących akceptacji innych ludzi. Przedyskutuj problem z pozostałą częścią klasy.

Tolerancja

Logo UNESCO

Źródło: Madden, dostępny w internecie: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/bc/UNESCO_logo.svg, domena publiczna.

ORGANIZACJA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH DO SPRAW OŚWIATY, NAUKI I KULTURY
Konferencja Generalna UNESCO w 1995 r. przyjęła *Deklarację zasad tolerancji*.

**ORGANIZACJA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH DO SPRAW OŚWIATY,
NAUKI I KULTURY Konferencja Generalna UNESCO**

Art. 1 Deklaracji zasad tolerancji

Tolerancja to szacunek, akceptacja i uznanie bogactwa różnorodności kultur na świecie, naszych form wyrazu i sposobów na bycie człowiekiem. Sprzyja jej wiedza, otwartość, komunikowanie się oraz wolność słowa, sumienia i wiary. Tolerancja jest harmonią w różnorodności. To nie tylko moralny obowiązek, ale także prawny i polityczny warunek. Tolerancja - wartość, która czyni możliwym pokój - przyczynia się do zastąpienia kultury wojny kulturą pokoju.

Źródło: ORGANIZACJA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH DO SPRAW OŚWIATY, NAUKI I KULTURY Konferencja Generalna UNESCO, *Deklaracja zasad tolerancji*, 1995.

Ćwiczenie 3

Na podstawie fragmentu tekstu źródłowego, wyjaśnij pojęcie tolerancja.

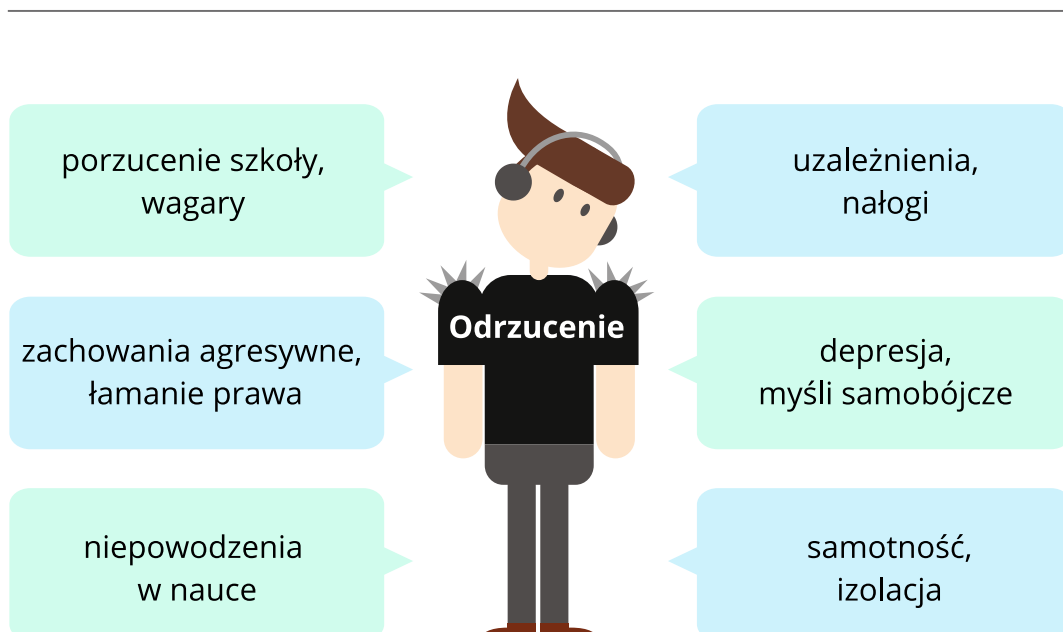
Tolerancja polega na:

- respektowaniu cudzych praw i cudzej własności,
- uznaniu i akceptacji różnic indywidualnych,
- umiejętności słuchania, komunikowania się i rozumienia innych,
- docenianiu różnorodności kultur,
- otwarciu na cudze myśli i filozofię,
- ciekawości i nieodrzućaniu nieznanego,
- uznaniu, że nikt nie ma monopolu na prawdę.

Skutki odrzucenia przez grupę

Czy zastanawiałeś się kiedykolwiek, co się dzieje z osobami, które są odrzucane przez grupę?

Skutki odrzucenia przez rówieśników

Skutki odrzucenia przez rówieśników

Ćwiczenie 4

Wyjaśnij, czy korzyści, jakie grupa czerpie z odrzucenia pewnych osób, mogą usprawiedliwić podane wyżej skutki. Swoją odpowiedź uzasadnij.

Jeśli chcesz wiedzieć więcej

Definicja: subkultura

subkulturą nazywamy grupę społeczną, która przyjmuje wzory, zasady, normy zwyczajowe odmienne od akceptowanych przez ogół społeczeństwa; najczęściej pojęcie to związane jest z zachowaniem młodzieży, która szukając dla siebie miejsca w społeczeństwie, próbuje tworzyć nowe wartości i obowiązujące w subkulturach normy grupowe

Cosplayerki, dziewczyny przebrane za postaci z gier

Źródło: Jakub Ehnmarka, licencja: CC BY 2.0.

Metalowcy

Źródło: liftam, licencja: CC BY-SA 3.0.

Sposoby przeciwdziałania wykluczeniu

Definicja: wykluczenie społeczne

to sytuacja, w której człowiek lub grupa ludzi nie może uczestniczyć w działaniach uznawanych za normalne i powszechnie dostępne; ograniczenie to nie wynika z jego woli, ale jest skutkiem czynników od niego niezależnych, np. płci, koloru skóry, sytuacji ekonomicznej, wykształcenia, miejsca zamieszkania, niepełnosprawności

Ćwiczenie 5

Rozstrzygnij, które z podanych niżej sytuacji można uznać za przykłady wykluczenia społecznego. Zaznacz poprawne odpowiedzi.

Statut szkoły zabrania uczniom farbowania włosów, grożąc zawieszeniem w prawach ucznia.

Uczeń z małej miejscowości kontynuuje naukę w miejscowej szkole, ponieważ nie stać go na dojazd do renomowanego liceum w dużym mieście.

Dziecko bezrobotnych rodziców nie może kupić nowego oprogramowania do używanego od kilku lat laptopa.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 4

Wyjaśnij, kiedy normy i zasady obowiązujące w życiu danego społeczeństwa zamieniają się w bariery, będące przyczyną wykluczenia. Odwołaj się do przykładów z literatury, filmu, życia codziennego.

Współczesne społeczeństwa demokratyczne starają się przeciwdziałać wykluczeniu.

Bardzo ważną rolę odgrywają w tych działaniach różnego rodzaju instytucje rządowe i pozarządowe. Podejmowane przez nie przedsięwzięcia mogą dotyczyć osób o ograniczonej sprawności ruchowej lub intelektualnej, a także ze środowisk patologicznych. Dają im one szansę na rozwój osobistych zainteresowań oraz lepsze funkcjonowanie w społeczeństwie. Przez organizowanie zajęć integrujących osoby o ograniczonej sprawności z osobami w pełni sprawnymi, pomagają przełamać bariery kulturowe, pozytywnie wpływają na współpracę obu grup, ułatwiają wzajemne otwarcie na potrzeby drugiej strony. Mogą również przyczynić się do integracji w społeczeństwie grup etnicznych, mniejszości narodowych i uchodźców.

Definicja: patologie społeczne

zachowania jednostek i grup, pozostające w sprzeczności z wartościami i zasadami akceptowanymi przez dane społeczeństwo; zaliczamy do nich: przestępczość, pijaństwo, alkoholizm, narkomanię, przemoc w rodzinie

Definicja: integracja społeczna

proces zmierzający do dostosowywania i współpracy mocno zróżnicowanych grup

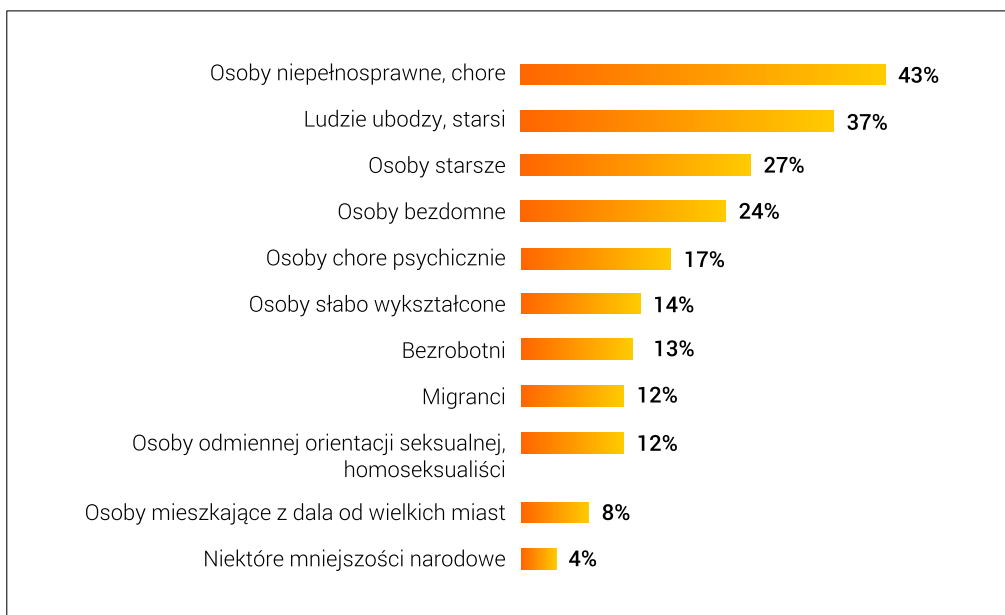
Polecenie 5

Wypisz, które instytucje, znajdujące się w twojej miejscowości (lub na terenie twojej gminy), prowadzą działania służące walce z wykluczeniem społecznym.

Podsumowanie

Człowiek jest istotą społeczną. Grupa daje nam poczucie przynależności, bezpieczeństwa i definiuje nasz system wartości. Każdy z nas funkcjonuje w określonych grupach. Naszym zadaniem jest więc przewyżczanie podziałów przez poznanie i zrozumienie potrzeb innych. Powinniśmy zaangażować się w poznawanie warunków życiowych naszych szkolnych kolegów, szukać możliwości porozumienia, także w z tymi, których zachowań nie akceptujemy. Pamiętajmy, że odrzucenie może prowadzić jednostkę do zachowań niszczących – innych lub siebie samego. Dzięki naszemu zainteresowaniu życiem kolegów mamy szansę uchronić ich przed nieprzemysłanymi i szkodliwymi decyzjami.

Grupy społeczne, dotknięte największymi trudnościami w społeczeństwie.

Komunikat z badań CBOS, nr 106/2018

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 6

Zaznacz informacje dotyczące zamieszczonego wykresu, które są prawdziwe.

- Osoby niepełnosprawne i chore nie mają mniejszych możliwości realizowania swoich potrzeb życiowych.
- Wiek jest jednym z czynników wskazanych jako przyczyna doświadczenia większych niż inni trudności życiowych.
- Według ankietowanych problemy ekonomiczne (bezrobocie) są najczęstszą przyczyną trudności w realizacji potrzeb życiowych.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 7

Po przeczytaniu poniższego tekstu, zaznacz zdanie prawdziwe.

Ania jest chora. Od dziecka porusza się na wózku inwalidzkim. Jej pasją jest sztuka filmowa. Zna tytuły najwybitniejszych filmów, nazwiska reżyserów i aktorów, tylko nie zawsze może zobaczyć najnowsze produkcje. Schody, schody i jeszcze raz schody. To jej Tatry, Alpy, a czasami Himalaje. To z ich powodu zrezygnowała z udziału w kółku filmowym, a dzisiaj po raz kolejny opuści premierowy pokaz w kinie.

Przedstawiona sytuacja opisuje zjawisko zwane...

integracją społeczną

wykluczeniem społecznym

patologią społeczną

konfliktem społecznym

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.